

Farer ved brannrøyk - innhold, symptomer og tiltak under/etter eksponering

Gjelder for: []
Dokumenttype: Retningslinje
Sist endret: 13.08.2024

1. HENSIKT

Sikre at alle ansatte har tilgang til informasjon om farlige gasser som finnes i brannrøyk og hvilke symptomer disse kan gi.

Sikre at pasienter, ansatte og andre som har, eller det er mistanke om at har blitt eksponert for brannrøyk får tilstrekkelig informasjon om symptomer og farer etter inhalering av brannrøyk.

2. ANSVAR

Den enkelte ansatte har ansvar for å kjenne til gjeldende brannvernrutiner (Jf. [Brann- og eksplosjonsvernloven](#) §25).

Nærmeste leder har ansvar for at ansatte og pasienter som har blitt undersøkt av ambulanspersonell/legevakt/akuttmottak etter eksponering for brannrøyk får utdelt denne rutinen i papirformat. Jf. [Uønsket hendelse - pasient](#) / [Uønsket hendelse - HMS / andre](#)

3. FREMGANGSMÅTE

Brannrøyk kan inneholde en rekke ulike irriterende og giftige gasser, samt sotpartikler som kan være kreftfremkallende. I tillegg kan brannrøyk føre til termiske skader på hud og ved inhalasjon.

Ved hus- og bilbrann er det spesiell fare for forgiftning av karbonmonoksid/ kullos (CO), hydrogencyanid/ blåsyre (HCN), nitrogenoksider (NO_x) og svoveldioksid (SO₂).

Akutte symptomer

Irriterende gasser:

Svie i øyne, munn og luftveier, hoste, ubehag i brystet. Ved forgiftning kan symptomer som tung pust, kraftig hoste, piping i brystet og lungeødem (vann i lungene).

Lungeødem kan utvikles etter et par timer eller et par døgn, selv om det har vært lite plager i starten.

Karbonmonoksid og cyanid:

Etter eksponering kan hodepine, svimmelhet, tretthet, kvalme, oppkast eller diaré sees. Ved høye konsentrasjoner kan en bli tungpustet få hjerterytmeforstyrrelser, bevissthetstap og til slutt død. Kirsebærrød hudfarge er karakteristisk for karbonmonoksid forgiftning.

Tiltak ved eksponering

Hold deg lavt:

Dersom du må evakuere gjennom et røykfyllt område, eller gå inn i et rom for redde ut en pasient eller kollega må du tenke egensikkerhet!

Røykgassene er vanligvis varmere, og derfor litt lettere, enn luften rundt, og vil legge seg opp mot taket først. Det er viktig at du holder deg så lavt ned som mulig, for du vil puste renere luft nede ved gulvet.

Unngå innånding:

Beskytt åndedrettet mest mulig. Unngå å puste inn brannrøyken. Hold pusten hvis mulig!

Tiltak etter eksponering

Frisk luft:

Sørg for frisk luft og hvile. Gi pasienten oksygen hvis dette er tilgjengelig.

Start eventuelt hjerte- og lungeredning.

Legehjelp:

Områdeansvarlig eller nærmeste leder har ansvar for at ansatte og pasienter som har blitt eksponert for brannrøyk blir undersøkt av ambulanspersonell/legevakt/akuttmottak umiddelbart. Ansatte ved SiV som har blitt røykeksponert i arbeidstiden skal så vidt mulig undersøkes fysisk i akuttmottaket. Undersøkelsen skal dokumenteres Jf. [Uønsket hendelse - pasient](#) / [Uønsket hendelse - HMS / andre](#), [Instruks for områdeansvarlige](#)

Dersom du merker symptomer etter en tid, må du ha lav terskel for å oppsøke fastlege eller legevakt. Meld fra til nærmeste leder umiddelbart dersom dette er tilfelle.

4. GENERELT

Eksempler på farlige gasser i brannrøyk

Branngass	Materiale	Virkning på kroppen
CO (karbonmonoksid/ kullos)	Alle faste stoffer, væsker og gasser som inneholder karbon.	Kvelningstilstand (kroppen får ikke tilstrekkelig oksygen). Bevisstløshet. Livstruende
CO ₂ (karbondioksid)	Alle faste stoffer, væsker og gasser som inneholder karbon.	Ved moderate konsentrasjoner medfører CO ₂ eksponering til hurtig pusting og dermed til økt opptak av branngasser. Fører til bevisstløshet ved høye konsentrasjoner. CO ₂ betraktes vanligvis ikke som en giftig gass da konsentrasjonen ikke blir tilstrekkelig høy. Kan fortrenge oksygen. Kan i ytterste konsekvens gi bevisstløshet og være livstruende.
HCN (hydrogencyanid /blåsyre)	Ull, silke, polyakrylonitril, nylon, polyuretan	Kvelningstilstand (kroppen får ikke tilstrekkelig oksygen). Bevisstløshet. Livstruende.
NO _x (nitrogeoksider)	Produseres i små mengder fra tekstilstoffer og i større mengder fra cellulosenitrater	Kan gi luftveisirritasjon og gi brystsmerter. Kan være livstruende.
SO ₂ (svoveldioksid)	Materialer som inneholder svovel (for eksempel gummi)	Sterkt irriterende. Store konsentrasjoner kan gi lungeødem (vann i lungene) og skade luftveiene. Kan være livstruende

5. INTERNE REFERANSER

- [1.1.8.3.2.1](#) [Uønsket hendelse - pasient](#)
- [1.1.8.3.3.2](#) [Uønsket hendelse - HMS / andre](#)
- [1.4.8.1.2](#) [Brannvernorganisasjon](#)
- [1.4.8.7.1](#) [Instruks for områdeansvarlige](#)

6. EKSTERNE REFERANSER

- [Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter \(Internkontrollforskriften\)](#)
- [Forskrift om brannforebygging](#)
- [Brann- og eksplosjonsvernloven](#)